

Zemřelí žijí v obrazech. Majitelka pohřebnictví je maluje kremačním popelem

Živnostníkem roku 2023 Ústeckého kraje se stala Jana Žitná, majitelka pohřební služby Kháron v Litvínově. Porotu soutěže zaujala ojedinělou službou, kterou začíná nabízet. Pozůstalým namaluje na přání obraz s příměsí kremačního popela zesnulého. Její umělecká technika pro uchování vzpomínek je od loňska chráněna v České republice jako užitný vzor Úřadem průmyslového vlastnictví. Litvínovanka zatím vytvořila několik obrazů s popelem zvířat, kde si tuto metodu pietní tvorby ověřila.

Úspěch v soutěži ji nejen potěšil, ale také přesvědčil, že při hledání nových cest v oboru se vydala správným směrem. „Byla jsem hodně překvapená, nečekala jsem to,“ okomentovala první místo, díky kterému postoupila do celostátního finále.

Pohřebnictví řada lidí vnímá jako obor, kde kvůli smutku a bolesti nejde moc experimentovat. Natož s ostatky. Jana Žitná však ukazuje, že i v oblasti piety je stále co objevovat. Přitom využila svého koníčka, protože ráda maluje.

Jana Žitná se narodila v Mostě, dlouho bydlela v Černicích u Horního Jiřetína a pak se přestěhovala do Litvínova. Má maturitu ze speciální pedagogiky zaměřené na vězeňství, ale nikdy se tomu nevěnovala. Jak se vlastně dostala k pohřebnictví? Její vzdálený příbuzný pracoval v tomhle zvláštním odvětví přibližně pětadvacet let a když přišel o práci, tak ho zaměstnala v pohřební firmičce, kterou založila, a on jí na oplátku do oboru zasvětil.

Předtím byla na mateřské a vůbec nevěděla, co bude dál dělat. Pohřebnictví ji ale zaujalo a rozhodla se ho vyzkoušet. Zajímaly ji sice výtvarné a rukodělné obory, avšak nedovedla si představit, že by se jimi mohla uživit. Dřív třeba zkoušela dělat keramiku, malovat na sklo nebo pracovala jako zlatnice a dokonce makala i ve firmě na deratizaci, dezinfekci a dezinfekci. Před 17 lety ale nakonec vstoupila do světa, kde všechno končí.

„Začátky byly velmi těžké. Byla jsem mladá a vykročila jsem do neznáma. Do podnikání jsem dala veškeré své úspory. Úplně do poslední koruny,“ zavzpomínala. No a pak k ní klienti začali přicházet a ona se postupně učila zajišťovat jim co nejlépe veškerý servis od převzetí zesnulého po kompletní rozloučení v obřadní síni na hřbitově nebo v kostele.

„Já si myslím, že pohřebnictví je nedocenená práce. Vlastně pořád jste na příjmu, čtyřicet hodin denně. Je to složitý proces, který dost ovlivňuje volný čas i dovolenou. Chcete jet například do kina a nebo někam na výlet, ale pak vám zazvoní telefon a vy musíte všechno zrušit a vrátit se do práce,“ uvedla Jana Žitná. Někdy má výjezd i v noci, ráno pak musí do kanceláře a pohotovost pokračuje. „Kolikrát si ani nestačíte odpočinout. Je to ubíjející. A nejtěžší na tom je, to překonat,“ dodala.

Proto před časem málem vyhořela a už si ani nebyla jistá, jestli chce v pohřebnictví pokračovat. Práce ji připadala monotónní a období čekání na klienty depresivní. A pak to přišlo. V krizi našla radost v tom, co ji vždy bavilo a uvědomila si, že to může přenést do svého podnikání. Umění ji prostě zase nakoplo. Proč by popel z kremace musel být jen v urně? Proč nenabízet klientům, pokud o to projeví zájem, barevné obrazy s trochou popela, jejichž motiv by jim připomínal život či odkaz zemřelých členů rodiny? Nebyl to jen spontánní nápad a výplod fantazie. Za výbuchem kreativity stála i racionální úvaha. Jana Žitná pořád přemýšlela, jak pohřebnictví dělat jinak, jak nezakrňt a jak originálně reagovat na trendy. Většina zákazníků už totiž nechce klasické pohřby, ale volí kremaci bez obřadů. „Tak jsem si říkala, jestli by nestálo za to, už se tomu nějak přizpůsobit a udělat něco nového. Dávat kremační popel do výtvarného díla,“ uvedla inovátorka.

Variant je několik. Popel se může přidat přímo do barvy, nebo se aplikuje rovnou do obrazu a zalije pryskyřicí. Dá se udělat abstrakce nebo po domluvě třeba přírodní motiv, pokud zesnulý měl rád stromy či procházky v lese. Možností je i posmrtný portrét podle fotky. Živnostnice a výtvarnice nejprve na zkoušku namalovala obrazy s kremačním popelem zemřelých zvířat. Jednalo se o kočku a psa z útulku a o vlastního psa, jehož popel je součástí namalovaného bájného ptáka Fénixe. Novou službu tak mohou využít i chovatelé zvířat, která jsou jako členové rodiny. Jana Žitná teď čeká na prvního klienta, který o novou službu požádá. Z prvních ohlasů ví, že některým lidem připadá novinka divná, ale majitelka Kháronu se drží pozitivních reakcí. Hájí se i tím, že s ostatky bude zacházeno důstojně, v souladu se zákonem. O výtvarné aplikaci popela zemřelého člena rodiny rozhodne její zástupce, tedy klient na základě objednávky. O ceně obrazů Jana Žitná ještě nemá jasno. Bude to zřejmě hodně individuální jako v umění. Rozhodne i námět, doba tvorby a energie do díla vložená.

Podle porotce soutěže živnostníků Martina Kočiše z Moneta Money Bank je za Janou Žitnou silný příběh. „Ukazuje, že smrt není konec,“ uvedl. „Určitě je to velká odvaha pustit se do tohoto typu podnikání a rozvíjet ho dále, a ještě do něj vložit originalitu. Je to oblast podnikání, ve kterém je obtížné obstát. Základem je udržet se v oboru po dlouhou dobu,“ dodal.

Vítězové krajských kol se stávají zároveň celorepublikovými finalisty. Slavnostní vyhlášení celostátních výsledků soutěže Moneta Živnostník roku 2023 se uskuteční 14. prosince na pražském Žofíně.

Martin Vokurka
reportér
regionální Deník
tel. 724 482 822

<https://www.denik.cz/>

<https://mostecky.denik.cz/>